

*Митрофанов І. І.,
к.ю.н., доцент, завідувач кафедри кримінального
та цивільного права і процесу
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського*

НОВИЙ ПОГЛЯД НА ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Анотація. У статті аналізуються не тільки поняття «об'єкт правовідносин», «об'єкт права», «об'єкт прав», але й розглядається об'єкт з точки зору філософії. Досліджуються об'єктні реалії в тісному зв'язку із здійсненням права через правові відносини. Констатується, що об'єкт кримінально-правових відносин є безпосереднім провідником правових приписів, за допомогою яких упорядковуються суспільні відносини. Тому в кримінальному праві він є багатограним.

Ключові слова: об'єкт, об'єкт правовідносин, об'єкт права, кримінально-правові відносини, механізм реалізації кримінальної відповідальності.

Постановка проблеми. Незважаючи на те, що проблема об'єкта правовідносин піддавалася плідному дослідженню багатьма вченими (С. С. Алексєєв, А. Б. Венгерів, Б. Л. Лазарєв, С. Ф. Кечек'ян, Ю. М. Ткаченко, В. М. Кудрявцев, О. С. Іоффе, Р. О. Халфіна, Ю. К. Толстой та інші), однак дотепер немає переконливої концептуальної оцінки поняття про нього, його місця й функціонального призначення в механізмі правового регулювання, в тому числі в механізмі реалізації кримінальної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень та виокремлення нерозв'язаних проблем. Про дискусійність окреслених питань свідчить те, що під об'єктом правовідносин розуміють суспільні відносини, що підлягають регулюванню [1, 64], предмети матеріального та духовного світу [2, 292], дії учасників правовідносин та блага [3, 142], поведінку суб'єктів правовідносини [4, 38], поведінку зобов'язаної особи [5, 230]. Допускається й наявність безоб'єктних правовідносин [6, 213-217].

Отже, у загальній теорії права не існує єдиної концепції об'єкта правовідносин, що створює підґрунтя для розуміння під ним різних явищ та утворень — від фактів об'єктивної дійсності до явищ психічного порядку. Однак слід зауважити, що об'єктні реалії незмінно аналізуються в найтіснішому зв'язку зі здійсненням права через правовідносини, тобто у зв'язку з динамікою правової та соціальної матерії. Це пов'язано з

тим, що справжнє життя права полягає в його здійсненні, реалізації.

Поняття «об'єкт» багатозначне. Для мети нашого дослідження необхідно обговорити методологічні засади, керуючись якими можна вийти не на визначення «об'єкта» взагалі, а на об'єкт саме кримінально-правових правовідносин. Крім того, необхідно наголосити на тому, що, на нашу думку, необхідне послідовне розрізнення понять «об'єкт права», «об'єкт прав» і «об'єкт правовідносин».

Викладення основного матеріалу. В одній з ранніх робіт С. С. Алексєєв запропонував розмежовувати об'єкт права та об'єкт правовідносин. Об'єктом права є суспільні відносини, а об'єктом правовідносин — блага (у цивільному праві — речі, продукти духовної творчості, особисті блага, результати дій) [2, 285, 289]. Аналогічну точку зору висловлює й А. Б. Венгерів, який вважає, що об'єкт права — це суспільні відносини, що регулюються системою норм, а об'єкт правовідносин — це різні блага, які прагнуть одержати уповноважені суб'єкти (стани, яких вони прагнуть досягти, поведінка, яку вони очікують від зобов'язаних суб'єктів тощо) [7, 482]. У сучасній вітчизняній юридичній науці ця тенденція теж знайшла належну підтримку. Так, Є. В. Курінний розглядає категорії «об'єкт адміністративно-правових відносин», «об'єкт права» та «об'єкт публічного права», визначаючи їх через узагальнені, суспільні і публічні потреби та інтереси відповідно [8, 12, 16, 17].

Але якщо поняття «об'єкт права» замінити звичнішою, розповсюдженішою і, головне, рівнозначною формулою «предмет правового регулювання», то проблема диференціації об'єкта права та правовідносин набуває повністю іншого змісту. Тоді питання буде полягати в тому, чи мають відносини, що є предметом правового регулювання, (до врегулювання їх нормами права) свої власні об'єкти, і якщо так, то яке їхнє співвідношення з об'єктами відповідних правовідносин? Інакше кажучи, об'єкт права єдиний і універсальний — це суспільні відносини, що вимагають правового регулювання, тоді як об'єкти прав і правовідносин

множинні та ця їхня множинність у високому ступені обумовлена природою й розмаїттям відповідних неюридичних соціальних і індивідуальних благ.

В. М. Протасов небезпідставно вважає, що складність та дискусійність теорії об'єкта правовідносин пояснюється не лише проблематичним характером предмета дослідження, але й недосконалістю методологічних підходів, відставанням у розвитку категоріального апарату. Остання обставина, на його погляд, суттєво впливає на нерозв'язаність теоретичних питань та дискусій в юриспруденції. Саме тому вдосконалення дефініцій юридичної науки має бути постійно в полі зору вчених як особлива теоретико-правова проблема [9, 53]. Підтвердженням цьому є те, що вчені по-різному оцінюють можливості філософської категорії «об'єкт» при дослідженні проблем об'єкта правовідносин — від повного заперечення її значення до повної абсолютизації.

Так, С. С. Алексєєв вважає, що стосовно правовідносин термін «об'єкт» (вчені по-різному оцінюють можливості філософської категорії «об'єкт») може бути замінений іншим, оскільки при цьому має місце лише термінологічна схожість, а поняття об'єкта правовідносин притаманний особливий, спеціально-юридичний зміст. Обґрунтовуючи свою думку, він посилається на те, що в юридичній науці категорія об'єкта безпосередньо не пов'язується з суб'єктом, а розуміється в іншому, спеціальному ракурсі — об'єкти розглядаються стосовно правовідносин [10, 154-155]. Виходячи з цих доводів, автор фактично отожднює об'єкт правовідносин з предметом навколишнього світу, тобто матеріальним або нематеріальним благом, з приводу якого склалися правові відносини [11, 72].

Слід зазначити, що поняття об'єкт використовується у загальній теорії права не лише стосовно правовідносин. Крім того, в усіх випадках у правовій теорії об'єктом прийнято вважати явище, що зазнає впливу з боку іншого юридичного явища, хоча від останнього і не вимагають відповідності філософським ознакам суб'єкта. На цій підставі виокремлюються, наприклад, об'єкти суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, об'єкти правопорушень, об'єкт правового регулювання. Тому основний зміст поняття «об'єкт» зберігається і в праві. У зв'язку з цим, розуміння об'єкта правовідносин як предмета навколишнього світу, тобто матеріального або нематеріального блага, з приводу якого склалися правові відносини, не відповідає моністичній і лише частково узгоджується з плюралістичною концепцією об'єкта правовідносин.

А. П. Дудін, всупереч точці зору С. С. Алексєєва, категорично наполягає на необхідності спиратися на загальнофілософське розуміння об'єкта під час розв'язання проблем поняття «об'єкт

правовідносин». Так, на його думку, загальнофілософська категорія «об'єкт» є тим фундаментом, тим науковим підґрунтям, відштовхуючись від якого, як від єдиної відправної точки, можна рухатися далі, вирішувати, зокрема, проблему об'єкта правовідносин. Користуючись категорією «об'єкт» як доведеною, як сходинкою до пізнання конкретного, і чітко дотримуючись цієї принципової засади, можна рухатися у напрямі з'ясування специфіки об'єкта правових відносин [12, 14]. При цьому автором підкреслюється те, що філософія співвідносить об'єкт лише з суб'єктом, тобто не з будь-яким явищем, а лише з таким, яке наділено свідомістю та волею, тобто людиною [12, 15].

А. П. Дудін, враховуючи результати свого дослідження, дійшов висновку, що на об'єкт впливають суб'єкти правовідносин за схемою: суб'єкт — об'єкт — суб'єкт [12, 17, 21-22, 33]. Об'єкт правовідносин, на його думку, відрізняється від об'єкта в загальнофілософському розумінні лише тим, що на останній впливає суб'єкт, поведінка якого детермінується як зовнішнім світом, так і самим об'єктом, а не на об'єкт правовідносин впливає суб'єкт правових відносин, тобто такий суб'єкт, поведінка якого детермінується не безпосередньо об'єктом правовідносин, а правом [12, 33].

У результаті проведеного дослідження А. П. Дудін дійшов висновку, що об'єктом правовідносин є предмет, на який спрямована діяльність суб'єктів правовідносин, що здійснюється при реалізації ними своїх суб'єктивних прав та юридичних обов'язків [12, 68]. Цей висновок, в принципі, перебуває в межах тих методологічних передумов, що покладені в основу дослідження. Однак, автор несподівано погоджується з існуючими у літературі поглядами щодо поділу об'єктів правовідносин на: 1) речі (матеріальні блага), тобто предмети, що мають просторові межі; 2) результати творчої діяльності; 3) особисті нематеріальні блага (ім'я, честь і гідність); 4) дії (утримання від дій) суб'єктів правовідносин; 5) результати дій суб'єктів правовідносин [12, 76].

Такий підхід автора не відповідає ним же даному визначенню об'єкта правовідносин, що ставить під сумнів все проведене А. П. Дудіним дослідження, оскільки врешті-решт він назвав об'єктами ті самі явища, що є традиційними для загальної теорії права. Крім того, сформульоване вченим визначення об'єкта правовідносин, з одного боку, не повною мірою узгоджується з філософським розумінням об'єкта, а з іншого — перебуває в існуючих суперечностях з тим переліком об'єктів, що наводиться ним в кінці дослідження. Цей перелік підтримується тими науковцями, які заперечують загальнофілософське розуміння об'єкта і на

противагу йому пропонують як спеціально-юридичний підхід концепцію «об'єкт — благо».

В. М. Протасов, критично підійшовши до визначення об'єкта правовідносин, запропонованого А. П. Дудіним, зазначив, що воно (визначення об'єкта) відступає від філософського розуміння об'єкта, оскільки є вужчим за змістом — в ньому йдеться про діяльність, що здійснюється при реалізації прав і обов'язків, а отже, про діяльність у правовому значенні. З точки зору юриспруденції дефініція «об'єкт правовідносин», запропонована А. П. Дудіним, не досягає необхідного ступеня конкретності. Це пов'язано з тим, що практично неможливо виокремити об'єкти серед тих предметів та явищ, з якими доводиться стикатися суб'єктам правовідносин при реалізації своїх прав та обов'язків. Напевно, з прагненням конкретизувати коло об'єктів правовідносин, якимось визначити його, пов'язано те, що насамкінець автор погодився з існуючим у літературі поділом об'єктів, хоча він і не впливає з його власного розуміння об'єкта правовідносин [9, 57].

М. О. Огурцов при дослідженні питання про об'єкт правовідносин спирався на закономірності філософського зв'язку «суб'єкт — об'єкт», що надало йому можливість визнати концепцію множинності об'єктів правовідносин та розуміння об'єкта як блага [13, 38-47]. Внаслідок цього він дійшов висновку, що об'єктом кримінально-правових відносин, які за своїм функціональним призначенням визнаються правоохоронними, є злочин [13, 66]. У запропонованій концепції закладені суперечності щодо розуміння об'єкта як блага, що звужує обсяг поняття «об'єкт правовідносин».

Слід зазначити, що розуміння об'єкта правовідносин як блага в загальній теорії права є доволі поширеним. Так, О. Ф. Скакун визначає об'єкти правовідносин як матеріальні та нематеріальні блага, з приводу яких суб'єкти вступають у правовідносини, здійснюють свої суб'єктивні права і виконують суб'єктивні юридичні обов'язки [14, 365]. П. М. Рабінович вважає, що об'єктом правовідносин є певне особисте або соціальне благо, для здобуття і використання якого встановлюються взаємні права та обов'язки суб'єктів [15, 83].

Л. О. Морозова під об'єктом правовідносин розуміє те, на що спрямована діяльність суб'єктів, або реальне благо, на користування яким і охорону якого спрямовані суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Іноді об'єктом правовідносин називають інтерес його суб'єктів. Дійсно, без інтересу відповідні суб'єкти не вступають у правовідносини. Виняток, на думку Л. О. Морозової, становлять лише кримінально-правові та адміністративно-правові відносини, в яких є наявним інтерес держави [16, 76].

Наведені точки зору можна віднести до підтримки концепції «об'єкт правовідносин — матеріальне або нематеріальне благо», яка взагалі не може враховувати особливостей відновлювальних кримінально-правових відносин, в межах яких реалізується кримінальна відповідальність. У зв'язку з цим, слід звернути увагу на погляди М. М. Марченка, який підкреслив, що визначити об'єкт правовідносин набагато складніше, коли йдеться про спрямованість суб'єктивних прав та юридичних обов'язків не на речі, а на особисті немайнові блага, а також на певну поведінку, яка виявляється в діях або бездіяльності людей. У таких випадках об'єкт правовідносин доречніше розглядати не стільки на загальнотеоретичному, скільки на прикладному рівні, відносно кожного конкретного випадку [17, 654] і з урахуванням особливостей кримінального права.

Отже, традиційний підхід до розгляду питань про об'єкт правовідносин не може задовольнити потреб теорії правових відносин. Тому цілком справедливою слід визнати точку зору тих вчених, які розглядають ці питання у взаємодії суб'єкта з об'єктом правовідносин. Так, О. В. Юриста зазначає, що інший підхід до розв'язання розглядуваної проблеми, при якому ігнорується загальнофілософське розуміння категорії об'єкта і суб'єкта, а також їх співвідношення, є неправильним і, як наслідок, ставлять нас перед суперечностями, які неможливо вирішити: або об'єкт розглядається не у співвідношенні з суб'єктом, а у співвідношенні з правовідносинами в цілому, або ототожнюється з суб'єктом, або заперечується як такий [18, 5].

З'ясування різних точок зору на поняття «об'єкт правовідносин» свідчить про те, що різні вчені знаходять відповідні аргументи, обґрунтовуючи свої думки, але, незважаючи на існуючу полярність у поглядах, вони зводять це поняття до двох теоретичних концепцій — моністичної та плюралістичної.

Обидві ці теорії мають право на існування, як і окремі точки зору таких вчених, як О. С. Їоффе та В. С. Нерсесянц, які намагалися зламати стереотипні погляди щодо розуміння об'єкта правовідносин. Так, О. С. Їоффе вказував, що якби право було безпосередньо спрямоване на інтереси, до задоволення яких воно призводить внаслідок його здійснення, то тоді, залежно від найближчого засобу задоволення цих інтересів, у одних випадках об'єктами виступали б речі, а в інших — дії. Але право насамкінець призводить до задоволення охоронюваних ним інтересів, а безпосередньо воно спрямоване лише на забезпечення певної поведінки зобов'язаних осіб. У разі, якщо така поведінка достатня для задоволення інтересів уповноваженого, цим вичерпувалася би функція правових

відносин. Якщо ж уповноважений для задоволення своїх інтересів потребує певної речі, то право може забезпечити умови для її створення або передачі у користування або розпорядження уповноваженої особи, але самостійно воно не може ні створити цієї речі, ні передати її уповноваженому. Відповідно право в обох випадках спрямоване на забезпечення певної поведінки зобов'язаних осіб, яка безпосередньо або опосередковано призводить до задоволення уповноваженого [19, 129]. В. С. Нерсесянц під об'єктом правовідносин пропонує розуміти абстрактний зміст норми чинного об'єктивного права, що реалізується, тобто відповідні абстрактні гіпотези та санкції [20, 503]. Під предметом правовідносин, на його думку, слід вважати конкретні суб'єктивні права та конкретні суб'єктивні обов'язки, для набуття, здійснення та виконання яких конкретні суб'єкти, за наявності необхідних правових умов, вступають у конкретні правовідносини і відповідно до вимог норми права, що реалізується, вчиняють належні правомірні дії. Поняття предмета правовідносин виражає правовий зміст, призначення, мету правовідносин — конкретизацію абстрактного змісту норми права, що реалізується. Предмет правовідносин — це реалізоване вираження об'єкта правовідносин [20, 504].

Взагалі така дискусія не може знайти підтвердження у реальній дійсності, оскільки категорія «правовідносини» розглядається як наукова абстракція, що була розроблена вченими для характеристики правової форми «життя» нормативних приписів. Невипадково Р. О. Халфіною було зазначено, що ця категорія вважається однією з ключових дефініцій загальної теорії права [6, 23]. Однак, на наш погляд, цінність будь-якої правової абстракції полягає не в тому, щоб викликати полеміку з того чи іншого питання, (хоча саме у дискусіях і народжується справжня теорія), а щоб пояснити, описати та вдосконалити правовий інструментарій механізму реалізації норм права, з'ясувати рівень втілення у життя ідеальної моделі поведінки.

Саме тому під час пошуку об'єкта правовідносин важливо враховувати не тільки те, що такий об'єкт повинен прямо та безпосередньо реагувати на суб'єктивне право, але й те, як він це робить. Поведінка носіїв суб'єктивних прав і обов'язків охоплює два різні, хоча й взаємозалежні, види діяльності: предметно-практичну та розумову. Перша має справу з реальними предметами, інша спирається на їхні психічні моделі [21, 185].

Діяльність людини з реальними предметами є результатом опредмечення його свідомості й волі, тому право може впливати на поведінку, діяльність не прямо, а опосередковано, тобто через

свідомість і волю. Воно, таким чином, впливає на те, що обумовлює поведінку, а не на те, що саме є обумовленим. Практична діяльність, цілеспрямовано здійснювана під впливом права на свідомість суб'єкта, визнається не чим іншим, як процесом регулювання суспільних відносин. Між фактичною діяльністю та правом немає прямих контактів, точок безпосереднього зіткнення. Контакт має місце лише опосередкований, через свідомість зобов'язаної особи, яка і є єдиним об'єктом правовідносин.

Свідомість як функція людського мозку не тільки відображає об'єктивну дійсність, але й спрямована на зміну, перетворення цієї дійсності. Така характеристика людської свідомості лише із зовнішньої, діяльнісної його сторони є неповною. Людина, перш ніж перетворювати навколишній світ, спочатку трансформує його за допомогою відчуття, сприйняття, уявлення, мислення, уважності, волі, тобто ідеально. При виробленні ідеальної моделі реальної поведінки підлягають врахуванню також вимоги права та вироблені на цьому підґрунті вид і міра можливої (належної) поведінки, що складають зміст правовідносин. Тому праві ті вчені, які вважають, що активність свідомості не можна розглядати лише як зовнішній її прояв у діяльності, як це робить біхевіористська психологія. Активність свідомості виражається як у формі внутрішнього напруження свідомості (сила думки, почуттів і волі), так і у формі зовнішнього її прояву (діяльності) [22, 85].

Очевидно, що при такому розумінні об'єкта та змісту правовідносин не знаходиться місця неурегульованим суспільним відносинам. Останні присутні в перетвореному правому вигляді, лише як ідеальна модель. Вид і міра можливої (належної) поведінки суб'єктів правовідносин є по суті їх правовими кордонами. До того, як суб'єкти вчинять фактичні дії, вид і міра можливої поведінки уповноваженої особи усвідомлюються зобов'язаною особою та враховуються останньою (ідеально) при виробленні алгоритму власної поведінки. Після того, як зобов'язана особа опредмечує свій алгоритм у фактичній поведінці, останньою реалізується одночасно й зміст правовідносин.

Висновки. Наведений аналіз показує, що об'єкт кримінально-правових відносин є безпосереднім провідником правових приписів, за допомогою яких впорядковуються суспільні відносини. Із цієї причини об'єкт правовідносин слід розглядати не як те, з приводу чого виникають відповідні відносини, а як те, на що спрямоване регулювання суспільних відносин. Таке розуміння дозволяє наблизитися до з'ясування ролі та значення об'єкта кримінальних правовідносин в механізмі реалізації кримінальної відповідальності.

Такий об'єкт є багатограним. Це пов'язано з тим, що кримінально-правові відносини спрямовані, по-перше, на охорону та захист (забезпечення) нормального функціонування конституційних, цивільних, господарських, сімейних, трудових, адміністративних і будь-яких інших правовідносин, що виникають та регулюються будь-якою галуззю права. Охороняючи та захищаючи ці правовідносини, кримінально-правові відносини беруть участь у їхньому регулюванні шляхом визначення меж правомірної поведінки, запобігання порушенням цих меж суспільно небезпечними діями. По-друге, у разі вчинення цих діянь об'єкт кримінально-правових відносин поділяється: вони продовжують застерігати від злочинів учасників інших правовідносин у сфері, у якій виявилася злочинна поведінка, і разом з тим спрямовується на новий об'єкт — реалізацію кримінальної відповідальності винного та визначення обсягу обмежень його прав та законних інтересів. По-третє, поява цього нового об'єкта викликає до життя ще один об'єкт, що є обов'язковим супутником цілеспрямованої реалізації кримінальної відповідальності, а саме: забезпечення задоволення природного права потерпілого від злочину на відновлення порушених благ або їх відшкодування.

Саме при такому розумінні об'єкта кримінально-правові відносини виступають як невід'ємна частина механізму реалізації кримінальної відповідальності (досліджений підхід виводить нас на поняття кримінальної відповідальності як обов'язку особи, яка вчинила злочин, дати звіт за вчинене, що втілюється у життя через конкретні кримінально-правові засоби впливу на вказану особу). Саме на розглянутий об'єкт спрямована діяльність суб'єктів розглядуваних відносин.

Література:

1. Толстой Ю. К. К теории правоотношения / Ю. К. Толстой. — Л. : Изд-во ЛГУ им. А. А. Жданова, 1959. — 88 с.
2. Алексеев С. С. Об объекте права и правоотношения / С. С. Алексеев // Вопросы общей теории советского права. — М. : Госюриздат, 1960. — С. 280-292.
3. Кечекьян С. Ф. Правоотношения в социалистическом обществе / С. Ф. Кечекьян ; отв. ред. М. С. Строгович. — М. : Изд-во АН СССР, 1958. — 187 с.
4. Александров Н. Г. Правовые отношения в социалистическом обществе / Н. Г. Александров. — М. : Изд-во МГУ, 1959. — 44 с.
5. Иоффе О. С. Вопросы теории права / О. С. Иоффе, М. Д. Шаргородский. — М. : Госюриздат, 1961. — 381 с.
6. Халфина Р. О. Общее учение о правоотношении / Р. О. Халфина. — М. : Юрид. лит., 1974. — 348 с.
7. Венгеров А. Б. Теория государства и права : учебник для юридических вузов / А. Б. Венгеров. — М. : Новый Юрист, 1998. — 624 с.
8. Курінний Є. В. Предмет і об'єкт адміністративно-права України: характеристика категорій в умовах системного реформування : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія

управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Є. В. Курінний. — К., 2004. — 36 с.

9. Протасов В. М. Что и как регулирует право : учеб. пособие / В. М. Протасов. — М. : Юристь, 1995. — 96 с.
10. Алексеев С. С. Общая теория права : курс в 2-х т. / С. С. Алексеев. — М. : Юрид. литература, 1982. — Т. 2. — 360 с.
11. Алексеев С. С. Право: азбука — теория — философия: опыт комплексного исследования / С. С. Алексеев. — М. : Статут, 1999. — 712 с.
12. Дудин А. П. Объект правоотношения: вопросы теории / А. П. Дудин. — Саратов : Изд-во Саратов. ун-та, 1980. — 128 с.
13. Огурцов Н. А. Правоотношения и ответственность в советском уголовном праве : учебное пособие / Н. А. Огурцов. — Рязань : Изд-во РВШ МВД СССР, 1976. — 206 с.
14. Скакун О. Ф. Теория государства и права : підручник : переклад з рос. / О. Ф. Скакун. — Х. : Консум, 2001. — 656 с.
15. Рабінович П. М. Основы загалной теорії держави та права : навч. посібник / П. М. Рабінович. — К. : Атіка, 2001. — 176 с.
16. Морозова Л. А. Теория государства и права : учебник / Л. А. Морозова. — М. : Юристь, 2002. — 414 с.
17. Марченко М. Н. Проблемы теории государства и права : учебник / М. Н. Марченко. — М. : ТК Велби, Проспект, 2006. — 768 с.
18. Юриста О. В. Історико-правовий аналіз досліджень об'єкта правового відношення : у 2-х ч. / О. В. Юриста // Матеріали III звітної наук.-практ. конф. проф.-викл. складу Крим, ф-ту Нац. ун-ту внутр. справ. — Сімферополь : Доля, 2001. — Ч. 2. — 188 с.
19. Иоффе О. С. Избранные труды : в 4-х т. / О. С. Иоффе. — Т. 1: Правоотношение по советскому гражданскому праву. Ответственность по советскому гражданскому праву. — СПб : Юрид. центр Пресс, 2003. — 574 с.
20. Нерсесянц В. С. Общая теория права и государства : учеб. для вузов / В. С. Нерсесянц. — М. : Норма, 2004. — 552 с.
21. Пономарев Я. А. Психика и интуиция / Я. А. Пономарев. — М. : Политиздат, 1967. — 256 с.
22. Тугаринов В. П. Философия сознания : современные вопросы / В. П. Тугаринов. — М. : Мысль, 1971. — 199 с.

Митрофанов И. И. Новый взгляд на объект уголовно-правовых отношений

Аннотация. В статье анализируются не только понятия «объект правоотношения», «объект права», «объект прав», но рассматривается объект с точки зрения философии. Исследуются объектные реалии в теснейшей связи с осуществлением права через правовые отношения. Констатируется, что объект уголовно-правовых отношений является непосредственным проводником правовых предписаний, с помощью которых упорядочивается общественное отношение. Поэтому в уголовном праве он является многогранным.

Ключевые слова: объект, объект правоотношения, объект права, уголовно-правовые отношения, механизм реализации уголовной ответственности.

Mytrofanov I. I. A new look at an object of criminal law relationship

Summary. This article analyzes not only the concept «object relationship», «object of law», the «object of rights», but is considered an object in terms of philosophy. We investigate the reality of the object in close connection with the implementation of rights through the legal relationship. States that the object of criminal legal relations is a direct conduit of legal requirements with which the public attitude is ordered. Therefore, in criminal law it is multifaceted.

Key words: object, object relationship, the object of law, criminal law relationship, the mechanism of implementation of criminal justice.